

Tõstamaa Tuuled

Tõstamaa
valla
ajaleht

Nr. 5 (75)

Mai

2002

Iga väikese inimese sünd on nagu tilluke looduse ime, sest temast saab alguse uus elu. Igal lapsel on õigus elule, selle elu annab ju ema.

Milliseks kujuneb elu lapsel, sõltub kodust, perekonnast - kuhu laps sünnib. Lapsepõlveaastatest kogetud pere elurütm, traditsioonid ja elulaad saavad lapsele määravaks ka hilisemal eluperioodil. Lapsesõbralikust kodust saab laps positiivse ellusuhtumise. Ema ja isa on oma lapsele elu keskpunktiks, tema õpetajateks ja hoolitsetajateks.

Alahindamata isa tähtsust, on väikese lapse kõige tähtsamaks ja lähedaseks inimeseks ikkagi EMA, just ema käest saab laps jõudu ja tuge, hellust ja soojust.

„Kui ema on tugev, on tugev ka laps. Tugevast lapsest kasvab tugev inimene.“ (S. Almann)

Maikuu 12. päev on **emadepäev**. Emadepäeval saab iga laps, nii

suur kui väike, meeles pidada oma kõige kallimat inimest varase kevadlilleõie, hea sõna ja naeratusesega. Meie, eestlased, häbeneme näidata oma õrnusi, aga selle pühapäeva hommikul ei tohiks puududa kallistus ja soe tänulik pilk, tea - ema väärrib seda.

Austame ja armastame oma emasid, sest elu on ju üürrike. Äkki ühel hetkel märkad, et ei ole su kõrval enam inimest, keda väga armastasid ja austasid. Siis alles mõistad, kui palju head jäi ütle mata, kui palju küsimata, kuulmata... Emadepäev on ka meenutuste ja mälestustepäev, küünlasüütamise päev ema kalmukünkal.

Kallid emad, vanaemad, vana- vanaemad, head emadepäeva, sest Teie olete ju elu andjad.

Ainult päike on maailmas ainuke, ainult ema on maailmas ainuke.

Liia Soomre,

Tõstamaa Lasteaia kasvataja

Et jätkuks hellust ja soojust

Ema, kui mina kord suureks saan, kingin siis sinule pärlid, ise nad kenasti paelale a 'an, sinised, punased, valged.

Ema, kui mina kord suureks saan, kingin siis sinule linna, millel on hõbedast tänavad, kullast ja pärlitest sillad.

Ema, kui mina kord suureks saan, kas sa siis jääd mu juurde? Muidu on õhtud nii igavad, katusel mänglevad tuuled.

Ema, kui mina kord suureks saan, kas sa siis jääd mu juurde, istud mu voodil ja jutustad, uni kui silmad mul suleb?

Täna lehes

Volikogu tööst	lk 2-3
Sport	lk 5
Maikuu - lehekuu	lk 6
Valla heakord	lk 7
Kus on kultuurijuht?	lk 3
Arendame	
lihaseisekasvatust	lk 5
Võimalus prahist	
lahti saada	lk 7
Sirvime oma	
fotokogu	lk 8
Konkurss -	
Kaunis kodu	lk 7
Lasteaed tänab	lk 4
Ristsõna	lk 4

Vallavolikogus

Vallavolikogu korraline istung oli 26. aprillil 10 päevakorrapunktiga.

1. Info. Toomas Rõhu

Teedest. Üks prioriteete vallavalitsuse tegevuses on olnud vallateede korrashoid. Samas on see küsitlustes ja külakoosolekutel kõige enam kriitikat pälvinud valdkond. Loomulikult meeldiks kõigile kõikjale sõita mööda asfaldi, kuid ka kruusateede korrashoid on kulukas ja tasub mõelda, palju me ise makse maksame ning millises mahus töid selle eest on võimalik teha.

Siiski on viimasel viiel aastal suudetud remontida Kavaru, Peerni, Manija, Puti, Vihakse, Võidu ja Sutiranna teed ja panna mustkate osale Ringi tänavast. Veel mitmele poolele on veetud kruusa aukude paranduseks. Paranenud on hõõveldamise kvaliteet, mitmel pool on teeääred puhastatud võsast, korrastatud on vee äraviike ja truupe, talvel tehtud lumetõrjet ja suvel niidetud teeääri.

Tänavu talvel kulus lumetõrjele 50 tuhat krooni. Lõpetatud on vallateede hõõveldamine. Kapitaalsemalt koos kraavide kaevamisega on remonditud Võidu tee, kruusa on veetud Peerni ja Ermistu-Lepaspää teele. Remonditud on 7 truupi. Tänavu plaanisolevast tehakse veel korralist hõõveldamist ja rajatakse alevisse 100 m kõnniteed.

Munitsipaaletihitusest. Töö eest tasumisega on lõpetatud 75 tuhat maksnud lasteaia läbijooksud katuse remont. Kui finantsiliselt on võimalik, parandatakse lasteaia murenenud väliskrohvi ja remonditakse piirdeaeda. Korduvalt on juhataja tõstatanud probleemi, et köök ei vasta nõuetele. Nõudmistele vastava köögi ehitus nõuab suuri kulutusi (esialgsel hinnangul ca 300 tuhat). Kuna lasteaia toimub toitlustamine rühmades, kuhu toit köögist tuuakse, siis ehk on edaspidi otstarbekas tuua toit konteinerites nõuetele vastavast keskkooli köögist. Sellist süsteemi hakkas kasutama näiteks Valga linn kõigis lasteaedades.

Projektiga on saadud 240 tuhat krooni hasartmängumaksust laekuvatest vahenditest hooldekodu remondiks. Vahetatakse katus, remonditakse vundament ja trepid ning luuakse ratastooliga liikumise võimalus. Peatõlvõtjaks on soodsaima pakkumise teinud Pärnu REV, tööde lõpptähtaeg 15. juuni. Töid tehakse arvestusega, et edaspidi on võimalik välja ehitada teine korrus. Vastavalt valminud projektile võiks hooldekodus olla 20 1-2 kohalist tuba kokku 30 elanikuga. Seniste

hindadega võimaldaks see asuda isemajandamisele.

Tõstamaa kooli ehituseks saadi riigieelarvest tänavu 2 milj. krooni, millega tasuti mullu faktooringilepingu alusel ette tehtud tööde eest. Tänavu taastatakse muinsuskaitse vahenditest laemaalingud kahes mullu remonditud klassiruumis. Valminud on ehituse lõpetamise projekt. Praeguse kava kohaselt peaks riigieelarvest järgmisel aastal eraldatama 2,8 milj. krooni. Mõeldav oleks ka sel aastal faktooringilepinguga töid ette teha, kuid siis tuleb tasuda lepinguprotsent. Kas seda võimalust kasutada, pole veel otsustatud. Seoses internaatkoolide projektiga on kavandamisel internaadi laiendamine.

Lõpetamisel on Tõhela rahvamaja ümbruse korrastus ja spordiplatsi rajamine, samuti Tõhela biopuhasti remont. Hästi on rakendunud mullu Tõhela järve veetaseme säilitamiseks Paadremaa jõe lähtekohale rajatud kalatrepp.

Vallavalitsuse, usuorganisatsioonide, muinsuskaitse ja annetajate koostöös on viimastel aastatel lagunemisest päästetud Seliste, Tõhela ja Tõstamaa kirikud. Plaanitud oli ka Tõstamaa kiriku torni taastamine endisel kujul, kuid projekti ei soovinud teostada koguduse juhatus. Tänavu on lagunemisohtu sattunud Kastna kirik, kus katused on lõplikult lagunened ja see ohustab kivist müüre. Õigeusu kiriku ja vallavalitsuse koostöös loodame ka seal tänavu katuse remontida ja seega kauni ehitise säilitada.

Munalaiu kaubasadama eraettevõtjatest rajajatel on valminud ja vallavalitsusele esitatud ehitusprojekt.

2. Informatsioon Munalaiu sadama töökoraldusest. Teenuste hindade kehtestamine. **Vallavanem tutvustas volikogule Munalaiu sadama kaptenit Jaanus Jürivetet, kes on ka Kihnu reisilaeva Vesta kapten. Jaanus Jürivete tutvustas sadama senist tegevust ja edasisi plaane. Sadamakapteni juhtimisvaldkonda kuulub lisaks Munalaiu sadamale ka Manija sadam ja liinipaad. Kevade jooksul loodetakse sadam nõuetekohaselt passistada.**

Volikogi kinnitas tasulise parkimise määrad Munalaiu sadamas.

3. Vabade metsamaade erastajate nimekirja kinnitamine.

Nimekirja tutvustas ja küsimustele vastas maanõuniku kohusetäitja Elle Vahemäe.

Volikogu otsustas:

Aluseks võttes Maareformi seaduse § 21 lõige 1; § 22 lõige 2; § 23² ja lähtudes Vabariigi Valitsuse 04.04.2000.a. määrusega nr. 115 "Maareformi seaduse § 23¹ ja § 23² vaba põllumajandus- ja metsamaa erastamise kord", kinnitada Tõstamaa vallas vaba metsamaa erastajate nimekirja järgmised juriidilised ja füüsilised isikud:

Maatüki nr. Pindala Isik Aadress
Tegevusala

2. 13 ha Rutmar Nurm Ermistu küla põllumajandus (PM)
3. 13 ha Eerika Heinla Kastna küla (PM)
4. 8 ha Maris Marus Tõstamaa alevik (PM)
7. 11,5 ha Elsa Rand Kavaru küla (PM)
8. 11,8 ha Verner Kuusik Pootsi küla (PM)
9. 15 ha Mati Käär Seliste küla (PM)
10. 7,2 ha AS Meris Pärnu metsamajandus
11. 9,0 ha Paul Karlep Lõuka küla (PM)
13. 7,5 ha Aivar Vene Kastna küla (PM)
16. 8,0 Malle Tuulmees Lõuka küla (PM)
17. 9 ha Mare Metsamärt Lõuka küla (PM)
18. 12,3 ha Heiki Ring Seliste küla (PM)
53. 10,3 ha Helina Volgerad Pootsi küla (PM)

Aluseks võttes Maareformi seaduse § 21 lõige 1; § 22 lõige 2; § 23² ja lähtudes Vabariigi Valitsuse 04.04.2000.a. määrusega nr. 115 "Maareformi seaduse § 23¹ ja § 23² vaba põllumajandus- ja metsamaa erastamise kord", kinnitada Tõstamaa vallas vaba metsamaa enampakkumisele minev maatükk ja erastamisel osalevad füüsilised isikud:

Maatükk 15 Madis Martson
Ott Teearu

4. Detailplaneeringute algatamine ja ülevaade algatatud planeeringutest.

Ettekanne arendusnõunik Raine Viitas. Taotlused detailplaneeringute algatamiseks on esitatud:

§ OÜ Fine Invest, keda esindab Ivar Virkus. Soovib jagada talle kuuluva, Seliste külas asuva Kotermanni maaüksuse 12 osaks. Detailplaneeringu eesmärk on täpselt näidata kinnistu jagamine ning elamute ja suvilate ehituse planeerimine.

§ Uute katastriüksuste moodustamine aadressil Varbla mnt 44A ja Varbla mnt. 46A. Kinnistud moodustatakse noorte perede jaoks.

Volikogu otsustas detailplaneeringud algatada.

Ettekandja esitas ülevaate senistest detaiplaneeringutest:

Alates 1997. aastast kehtestatud üks - Munalaiu sadama detailplaneering.

Jätkub 3. lk

Vallavolikogus

Algus 2. lk

Algatatud, kuid veel lõpetamata on siiani 4 detailplaneeringut:

§ Kanistu maaüksuse planeering algatati uuesti 2000. aastal eesmärgiga muuta maa sihtotstarvet ja jagada maa ehituskruntideks.

§ Manija ja Kirsi maaüksuste planeeringud algatati eelmisel aastal eesmärgiga leida võimalus ehitada ehituskeeluvööndisse.

§ Putti-Hindriku maaüksuse planeering Selistes algatati tuulegeneraatorite paigaldamiseks.

5. Majanduslike huvide deklaratsioonide esitamisest. Ants Pirso

Deklaratsioonihoidja Ants Pirso tuletas meelde, et volikogu liikmetel tuleb esitada majanduslike huvide deklaratsioonid, lõpptähtaeg on 30. aprill.

6. Tõstamaa valla energeetika arengukava esitus. Entec as.

Majandusministeeriumile esitatud projekti alusel finantseeris ministeerium Tõstamaa valla energeetika arengukava koostamist. Konkursi korras valiti töö teostajaks as Entec. Töö on lõppjärgus ja firma esindaja Priit Enok tutvustas seda volikogule. Arengukava antakse vallale üle 15. maiks. Peale seda on sellega võimalik vallavalitsuses tutvuda ja loodame seda tutvustada ka vallalehes.

Arengukava olemasolu on eelduseks energiamajanduse projektidest toetuse saamisel.

7. Kommunaalteenuste hindadest. Kanalisatsiooniga liitumistasu kehtestamine.

Alates 1. juulist kehtestab vallavalitsus munitsipaalpumbajaamadest müüdava vee ja kanaliseeritava vee kuupmeetri hinnaks 8 krooni.

Aastal 2001 müüs Sufe heitvee puhastusteenust 107 172 krooni eest, kulu oli 110 744 krooni. Tarbevett müüdi 76 221 krooni eest, kulutused 57 662.

Kokku oli tulu seega 183 393 krooni ja kulu 168 406 krooni. Arvestades, et osa tarbijaid on krooniliselt teenuste eest võlgu, tuldi kuidagi ots otsaga kokku.

Samas soovime avariide kiiret likvideerimist ja ennetamist, puhast joogivett, trasside arendamist jne. Vahendeid selleks taotleme ka projektidest, kuid needki eeldavad omafinantseeringu olemasolu (vahendeid on saadud Tõstamaa puhasti ehituseks, Tõhela puhasti remondiks, tänavu on eraldatud 50 tuhat Tõstamaa

joogivee puhastamiseks).

Hinnatõus võimaldab asuda järk-järgult investeerima, projektideks on eeskätt Tõstamaa joogivee puhastamine ja trasside arendamine, Tõhela joogiveesüsteemi korrastamine ning Pootsi ja Seliste pumbajaamade remont.

Võrdluseks olgu toodud hinnad mujal:

Pärnu linn
vesi 8.00
kanalisatsioon 11.70

Audru vald
vesi 8.60
kanalisatsioon 9.00

Varbla vald
vesi 7.00
kanalisatsioon 9.00 + abonenttasu

Tõstamaa uus hind
vesi 8.00
kanalisatsioon 8.00 (jur. isikutele 11.80 jäi samaks)

Volikogu arutas vee ja kanalisatsiooni-süsteemiga liitumise korda. Liitumiseks on vaja vallavalitsusele esitada avaldus, Sufega kooskõlastatud teostatavate tööde projekt, võtta kaevamistöde teostamiseks luba ja tasuda liitumismaks, mille järel vallavalitsus väljastab liitumisluba.

Volikogu otsustas kehtestada liitumistasuks 1000 krooni veesüsteemi ja 1000 krooni kanalisatsioonisüsteemiga liitumisel. Pikemate omafinantseeringuga trassiehitustööde puhul võidakse liitumistasu vähendada.

8. Laenu refinantseerimisest. Toomas Rõhu

Käesoleva aasta eelarvest on väljas mitmed projektid, mis vajavad teostamist või millest mõned on juba teostatud. Kuna tegemist pikemaajaliste investeeringutega,

võiks finantseerida laenu kaasabil. Käesoleva aasta lõpul väheneb valla laenukoormus poole võrra, seega oleks tegemist laenu refinantseerimisega. Finantseerimist vajavateks projektideks on Tõstamaa keskkooli remont, lasteaia katuse remont, Tõhela rahvamaja ümbruse korrastus, hooldekodu remont, Tõstamaa puhas joogivesi ja trasside ehitus, pumbamajade remont, vallateede remont, Tõstamaa rahvamaja sanitaarremont, Tõstamaa katlamaja remont.

Kõikide projektide puhul on esitatud taotlused finantseerimiseks ka mitmesugustele programmidele, nendepoolne toetus ei ole tänaseks selge. Samas on toetuse saamise eeltingimuseks omapoolne finantseerimine, mida vallavalitsus on projekti esitamisel garantiikirjaga kinnitanud. Millised projektid õnnestub teostada, sõltub programmidest eraldatavast toetusest.

Volikogu otsustas lubada vallavalitsusel vajadusel võtta eelpooltoodud projektide omapoolseks finantseerimiseks kuni 1 miljon krooni laenu.

9. Vallavara müügist. Toomas Rõhu

Otsustati müüa vallale kuuluvad Pootsi külas asuv Tammiku hoone, Peerni külas asuvad Koira ja Kärnali lagunenud hooned ja Värati külas asuv lagunenud hoone. Müügi korraldajaks määrati vallavalitsus.

10. Tõstamaa keskkooli arengukava esitus. Toomas Mitt

Igal koolil peab olema arengukava. Tõstamaa kooli uut arengukava tutvustas volikogule Toomas Mitt. Arengukavaga on võimalik tutvuda kooli interneti koduleheküljel, võimalikud parandusettepanekud esitada vallavalitsusele enne 25. maid.

Tõstamaa vallavalitsus kuulutab välja konkursi

Tõstamaa rahvamaja juhataja ametikohale

Tööülesanneteks on:

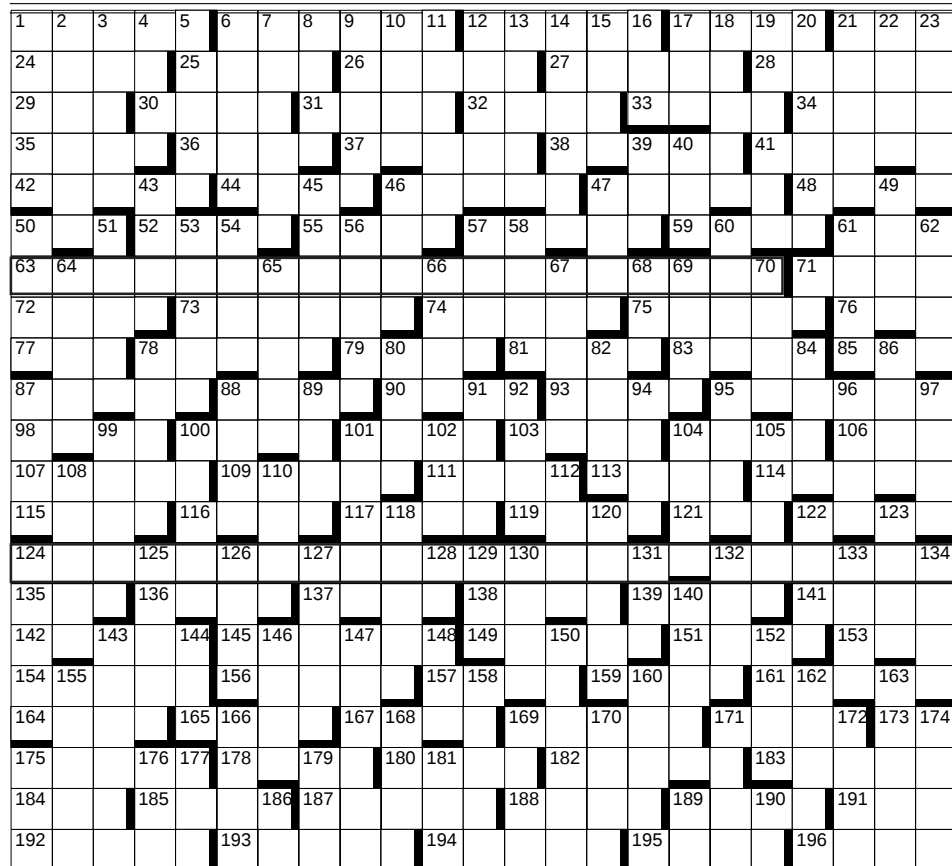
vallaasutuse juhtimine ja kultuurialase tegevuse koordineerimine, korraldamine ja juhendamine.

Kandidaadilt eeldame:

vastavat haridust või töökogemust;
nägemust maapiirkonna kultuurielu korraldamiseks;
head suhtlemisoskust ja organiseerimisvõimet;
loomingulisust;
soovitavalt võõrkeelte ja arvutioskust;
head eneseteostamise võimalust
töötasu sõltuvalt töötulemusest
elamispinna võimalust

Pakume:

Avaldus koos CV-ga esitada kinnises ümbrikus märgusõnaga "kultuurijuht"
Tõstamaa vallavalitsusele 20. maiks 2002. aadressil
Tõstamaa, Sadama tee 2, 88101. Info tel. 96 186

PAREMALE

1 Seier 6 Eesti kirjanik 12 Karja ja rikkuse jumal slaavi mütoloogias 17 Kogu aeg, alati 21 Eesti Õpilasmalev 24 Loba, tühine jutt 25 Munakollane 26 Tānusōna 27 Manilla kanep 28 Eesti poliitik ja naljamees 29 Spetsiaal-, spetsiaalne 30 Vald Jõgeva maakonnas 31 Kuidas 32 Raiumine 33 Vemp, vigur 34 Linnavalitsus 35 Ilutaim 36 Ungari filmilavastaja (s 1925) 37 Kujutus-, väljenduslaad 38 Kogu aeg 41 Jahikoeratõug 42 Absorbeerima 44 Talupoeg, maamees 46 Põlvetagune õõnsus 47 Teraviljatoode 48 Hoiul, alles 50 Kūsisōna 52 Egiptuse päikesejumal 55 Soome laulja (s 1945) 57 Teise nimega 59 1000kg 61 Suur vaat 63 Vastuse algus 71 Jõgi Kesk-Euroopas 72 Üksildane inimene 73 Vaimuliku ametirüü 74 Dirigent 75 Mööbliese 76 Masti rõhtpuu 77 Moldova rahaühik 78 Riidesort 79 Kolmekordne kalavõrk 81 Põllutöomasin 83 Pallimäng 85 Ultralühilaine 87 Destillaat 88 Saksa füüsik 90 Maha, kadugu (pr) 93 Fantastika 95 Soomemaa lään 98 Lääge 100 Ajastu 101 Automark 103 Maksedokument 104 Rahvusvaheline leping 106 Innustus, õhin 107 Muinasskandinaavia laulik 109 Lind 111 Taevajumalanna 113 Vanakreeka laulik 114 Arvukas, suurearvuline 115 Iva 116 Talent 117 Tasane, suuremate kõrgenditeta 119 Kaunis 121 Tulease, kolle 122 Viuldaja 124 Vastuse lõpp 135 Territoorium 136 Laskerada 137 Ülevõtte mõte 138 Pulbrilise putukamürk 139 Õun (murd) 141 Eesti kirjanik, luuletaja ja tõlkija 142 Seisus feodaalajal 145

Kümmepäevak 149 Suvinisusort 151 Virk 153 Detailide seostamise viis 154 Leedu ja läti rahvalaul 156 Häire 157 Irdumine 159 Kleepuv looduslik aine 161 Hulka 164 Etteulatuv osa 165 Himur, ablas 167 Antiloop 169 Suurbritannia füüsik 171 Kūdoonia 173 USA teadeteagentuur 175 Ägisema 178 Lennuki-, lennu- 180 Eesti jõgi 182 Karman 183 Kreeka täht 184 Ribonukleiinhape 185 Umbrohi, sarikaline rohttaim 187 Kreeka saatusejumalanna 188 Kreeka täht 189 Hulk, trobikond 191 Näkk 192 Siberi süstsaan 193 Riik Aafrikas 194 Valguspilt 195 Dekaluumen 196 Eesti maapoliitik

ALLA

1 Ikkagi 2 Pressima 3 Asula Tartumaal 4 Ronitaim 5 Irisema 6 Riigikogu liige 7 Jenissei lisajõgi 8 Mānguasi 9 Magnetilise induktiooni ühik 10 Virn 11 Otsimine 12 Judin 13 Eesti helilooja 14 Hajusalt, segamini 15 Kergemeelne, tuisupäine 16 ...-tv 17 Orjus 18 Küttekolle 19 Katoliku vaimulik 20 Hapupiimajook 21 Vaap, glasuur 22 Pagun 23 Väikese sügavusega (veekogu) 39 Nurm 40 Sat-TV jaam 43 Mineraalne maavara 45 Laevanoot 46 Lohk, süvend 47 Pikem teekond jalgsi 49 Papagoi 50 Linn Saksamaal 51 Noorsooorganisatsiooni liige 53 Rooma keiser 54 Volga lisajõgi 56 Planeet 57 Lai 58 Tasase pinnaga kõrgendik 60 USA osariik 61 Pruunvetikas 62 Kunstiteos 64 Pehme määre naharaviks 65 Selge, läbipaistev 66 Lehtpuu 67 Auto osa 68 Ühed tähed 69 Paikapidav 70 Vald Pärnumaal 71 Oleum 78 Uhke eramaja 80 Alus, põhi, lähteala

Lasteaed tänab...

Lasteaiapere tänab vana maja platsi korrastamise eest Herman Paalbergi ja puu mahavõtjaid Oliver Põltsamit ja Erich Niinet. Mulla eest suur tänu Henn Algeusile.

27.aprillil korrastasime koos lapsevanematega lasteaia hoovi. Värviti õuemänguvahendeid, korrastati vana maja platsi ja pingutati aeda. Täname kõiki abilisi: perek. Kase, Kristiina Teki, Birgit Pere, Reena Kruusmann, Peep Elismäe, Annika Saadjärvi, Mesike Jõgi, Gennadi Klotskov, Jaan Tuulmees, Pille Veeväli. Väga tublid värvivad olid lapsed Triinu, Kaile, Kristel, Alice, Fredi ja Keiu. Mõnel olid pärast küll näpud värvised ja nina all rohelised vuntsid, kuid see ei kahandanud rõõmu tehtud tööst.

Suur tänu ka oma maja rahvale: Linda, Anne, Õie, Liia, Rutt, Mare, Ester! Lasteaia õu näeb nüüd palju ilusam välja ja aed ei ole enam inetult ripakil.

30.aprillil käisime laululaval volbripäeva pidamas. Paljud vanemad olid lastele kaasa andnud nõiariided. Järsku oli terve alev luudadega väikesi nõidu täis. Laululaval rääkisime volbripäeva rahvakommetest, tantsisime nõiatantsu ja mängisime ringmänge. Süütasime väikese lõkke ja põletasime ära vanad kuivanud luuad. meie jaoks võib suvi alata!

Aita Lind,

Tõstamaa lasteaia juhataja

82 Eesti linn 84 Päevapilt 86 Käepide (uksel) 87 Tundemeel, meelelisus 88 Niidetud rohi 89 Karvkate näol 91 Katoliku vaimulik Prantsusmaal 92 Rühm, kobar, seeria, tsükkel 94 Eesti poliitik 95 Teiste saavutatust meelehärmi tundev ja seda endale ihkav 96 Peenike lumi 97 Teravili 99 Vokaalosa ooperis 100 Postimehe end nimi 101 I.Kalmani operett 102 Kaljukass 104 Pragu 105 Laeva külgkalle 108 Eesti linn 110 Õhukeseks kulunud riie 112 Objekt 118 Esimene inimene 120 Truu 122 Toa osa 123 Kaunistus 124 Kaasmäng 125 Püstalus väljapanekute jaoks 126 Verdi ooper 127 Senegali pealinn 128 Noot 129 IMF arveldusühiku tähis 130 Kala 131 Taskukell 132 Riisiko 133 Õhuke liistak, plaadike 134 Karusnahkne säarik 140 Automark 143 Iraani rahaühik 144 Avar 146 Elavaloomuline 147 Inertgaas 148 India osariik 150 Sodiaagimärk 152 Egiptuse viljakuse jumalanna 155 Eesti saar 158 Napakas, totakas 160 Jumalad Skandinaavia mütoloogias 162 Omama 163 Sealiha nahakiht 166 Linn Hollandis 168 Omaani rahaühik (s 1996) 170 Kümme 170 Lavastaja ja näitleja (s 1942) 171 Küla Kaukaasias 172 Energiline, tarmukas 174 Soome näitleja (1908-82) 175 Kala 176 Maantee 177 Ühed tähed 179 Ekstrakt 181 Missis 186 Toorium 189 Sina 190 Millimeeter

JÜRIÖÖ JOOKS 2002

1. VÕISTKOND Y2K

Epp Tuisk, Grete Adler, Margit Pusse, Rain Leova, Maanus Midri, Tarmo Laan

2. TÄHED

Anna-Kaisa Saar, Kadri Jõgi, Egle Leetmaa, Marko Esko, Erko Oidersalu, Elar Oidersalu

3. ROLL JA SÕBRAD – vanusegrupi 61-90 aastat võitjad

Imbi Alpius, Merlin Miido, Kristel Jürgens, Roland Laanepõld, Reio Toomsalu, Lauri Sahtel

4. PÄÄSTEAMET II

Lagle Adler, Ivelin Midri, Moonika Adler, Raul Mätik, Kuldar Miidu, Janar Jürgens

5. VIIETEISTKÜMNENDAD

Ave Tuisk, Kätlin Jürgens, Deivy Reimann, Alar Karjel, Priit Kaljurand, Fritjo Pukk

6. LILLEKE – vanusegrupi üle 180 võitjad

Liia Oidjärv, Age Jürgens, Evelyn Liländer, Andre Ükskivi, Ülo Marus, Üllar Marus

7. TEOD

Terje Mirk, Anneli Karlson, Reimo Mirk, Merli Mirk, Argo Mirk, Lembit Martson

8. PÄÄSTEAMET I

Elo Pulk, Örne Sireli, Heidi Sepp, Aavo Pulk, Mait Janson, Jaak Jürgens

9. MIINIMUMPALK

Karoline Kask, Erge Saare, Elis Leetmaa, Rain Kaljurand, Janari Jaanso, Karli Kiirats

10. TEGIJAD

Merike Juurik, Sigrit Soonsein, Maila Heindla, Siim Heindla, Andreas Klaas, Erki Miidu

11. TÕHELA ATTITAS

Tiiu Pirso, Inga Halme, Siivi Kiirats, Andres Kalbach, Tanel Tinast, Ardo Kerem

12. KANGED NAGU KARUD

Ida Joao, Liis Vääna, Kersti Merimaa, Tõnu Reinfeldt, Toivo Marus, Siim Selge

13. 6 VAMPIIRI

Frieda Kriisa, Stiina-Riin Saar, Leenu Aava, Rain Reinson, Taavi Marus, Robert Rand

14. POISID JA TÜDRUKUD – vanusegrupi kuni 60 võitjad

Laura Pärna, Hedi Gretski, Liina Laasmaa, Enrih Põltsam, Toivo Tinast, Karl Tilk

15. HULLUD

Kristiina Reinfeldt, Marilin Tetsmann, Regina Algpeus, Andre Väli, Hannes Vahemäe, Ranno Vahkel

16. LENNUKI SUUNATULI

Liis Kiirats, Piret Bart, Evelin Seppor, Mario Oidersalu, Roman Ro[´ko, Tamo Runthal

17. MR BEAN

Kaisa Sutt, Riina Reinson, Triinu Palmiste, Tauri Palberg, Karl Väärtmaa, Paul Tilk

18. SUUNATULI

Marit Karotamm, Mirjam Trei, Teele Tinast, Tõnis Kukk, Risto Jürgens, Taavi Tõnisson

19. HAMMASRATAS

Signe Heindla, Mariia Kalbach, Merilii Vahkel, Helar Martson, Indrek Idvand, Karlo Salu

20. JESS

Malle Seppor, Marta Põltsam, Liisu Aava, Renate Männamäe, Karin Kiisler, Robert Veeväli

NUBLU – LASTEIA VÕISTKOND

Siiri Heindla, Kaile Vahtmeister, Alice Teki, Agnes Janson, Kristel Sutt, Loret Miidu, Lilleriine Lille, Heiko Piirme, Arti Paltsmer, Fredi Veeväli, Allar Martson, Ingvar Kalbach, Liia Soomre, Aita Lind

SPONSORID – PMÜ Tõstamaa kauplus, SAULI ÄRI, HÄRMA POOD, TEERISTI ÄRIKESKUS

Teadaolevad suvised kultuuri- ja spordiüritused

10. mai Kevadpidu

12. mai Kavaru emadepäev

15. mai Maakondlik külavanemate päev Tõhelas

1.-2. juuni Maakonna suvemängud Vändras

15. juuni Valla 10 aastapäeva pidu

19. juuni Põhikooli lõpetamine

Keskikooli lõpetamine

22. juuni Valla jaanituli

5.-6. juuli Rannamängud Hääde-meestel

6. juuli Tõhela kodukoha päev

16.-18. august Vallapäevad

31. august Jalgpalliturniir ja suvelõpu-pidu

Kihnu Väina Merepargi teade

Kihnu Väina Merepargil on koostöös Pärändkoosluste Kaitse Ühingu alanud kolmeaastane projekt, mille üheks peamiseks eesmärgiks on lihaveisekasvatuse arendamine Merepargi piirkonnas. Selle raames toimus ka 30. aprillil huvilistele õppereis Matsalu Looduskaitsealale, tutvumaks sealsete lihaveisekasvatamise kogemustega. Kuna lihaveiste hinnad on väga kõrged, siis on puhtatõuliste sugupullide ostmise planeeritud 2004. aastaks. Selleks ajaks on aga vajalik, et piirkonnas oleks piisaval hulga pooleverelisi loomi, mis muudaks tõuloomade ostmise mõttekaks. Seepärast pakume huvilistele tasuta võimalust piimaveiste seemendamiseks lihloomade spermaga, mille tulemusena saadavad pooleverelised loomad saaksid olema edasise aretustöö aluseks. Kõigil, kel on huvi oma piimaloomade baasil lihaveisekasvatuse alustamiseks, palume ühendust võtta allpool toodud kontaktidel.

Heikki Luhamaa tel. 052-70190; faks 96180 e-post: heikki@zbi.ee

Varbla võrkpalliturniir

6. aprillil peeti kuuendat korda Varbla võrkpalliturniir.

Nelja naiskonna hulgas võitis kuuendat korda Tõstamaa.

Mängisid Ivelin Midri, Kristiina Lepik, Evelyn Liländer, Moonika Adler, Raidi Rand, Renate Algpeus, Lagle Adler ja Kärt Somelar.

Kaheksa meeskonna konkurentsis saavutas Tõstamaa 3. koha. Võistkonda kuulusid Kaupo Põltsam, Janek Jaansoo, Valvo Volgerad, Aga Adler, Valeri Buravkov ja Toomas Rõhu

Volbriööl tehakse lärmakalt tuld kõige halva eemaletõrjumiseks, hoonete kaitseks tuuakse sisse rohelisi oksti. Suurel ristipäeval on keelatud maast kasvavasse puutuda. Sel suurel pühal ei kasva rohi ega tee lind pesa. Kassi ei tohi lihakausi juurest ära ajada ega mees püsti pissida. Mets öitseb, laulab, sigib, poegib. Lehekuu külm täidab salved. Märtsikuu numbris peatusime põgusalt fenoloogial ja tegime juttu kevade arenemisest erinevatel aastatel.

Mida öelda tänavuse kevade kohta? Kevade algus oli ülivarajane, arenemine aga pikk ja aeglane. Paljude aastate keskmisega võrreldes on nüüd (s.t. mai alguses) kevade arenemine enam-vähem “graafikus”. Mis edasi saab, ei oska öelda. Üldiselt varajased kevaded kipuvad ikka venima. Võib tulla veel parajaid öökülmi. Öeldakse nii, et kui jürikuu soe, siis lehekuu vilu. Käiakse enne jüripäeva särgiga, siis peale jaani kasukaga. Märja jürikuu järel tuleb kuiv jaanikuu. Siit võib igäiks järeldused teha.

Kui nüüd vaadata pisut ajas tagasi, siis fenoloogilised nähtused on olnud järgmised: Sulgudes on toodud kogu Eesti paljude aastate keskmine. Lume sulamine algas juba jaanuaris ja veebruaris olid kõik kohad vett täis (keskmine lumesulamise algus on 20.märts). Seega tänavu looduses kevade algust ei olnud võimalik kindlaks määrata. Rändlinnud jõudsid kohale järgmiselt: 5.märtsil hallhani (24.märts), 7.märtsil kalakajakas (21.märts), hiireviu (25.märts), hõbekajakas (25.märts), 10.märtsil põldlõoke (25.märts), tõmmukajakas (7.aprill), laululuik (4.aprill), jääkoskel (27.märts), 12.märtsil rabahani (30.märts). 13.märtsil jõudsid kohale kiivitaja (30.märts), kuldnokk (20.märts), künnivares (22.märts), sookurg (12.aprill), metskurvits (6.aprill). Metskurvitsat juba 13.märtsil mängulennul nägin küll elus esimest korda. 28.märtsil saabus hallhaigur (1.aprill), 29.märtsil metsvint (3.aprill), 30.märtsil tikutaja (13.aprill). Nagu näha, saabusid esimesed rändlinnud oma õigest ajast tunduvalt varem. Aprillis saabuvad liigid olid juba enam-vähem “graafikus”. 1.aprillil jõudsid kohale laulurästas (9.aprill), hallrästas (5.aprill), nõmmelõoke (27.märts). Suitsupääsuke, meie rahvuslind, saabus 30.aprillil (2.mai), salu-lehelind 30.aprillil (28.aprill). Oli ka hilinejaid. Suurkoovitaja oleks pidanud siin olema 10.aprillil paiku, jõudis kohale aga 20.aprillil. Suur haruldus oli kuulda võsariitsiklindu laulmas juba 30.aprillil, sest tema õige saabumisaeg on mai II pool.

Maikuu-lehekuu

Artikli kirjutamise ajal (2.mai) ei ole veel kägu kuulda olnud. Käo kohta on rahvasuus palju häid ütlemisi nagu “kukulind ja kägu, need on ühte nagu”. Audru kandis öeldi “meil oo ikke kukulind või jürilind, et jüripäeva aegus akkab kukkuma”. Siin on mõeldud jüripäeva vana kalendri järgi. Kui oodati käo saabumist, siis pidi hommikul enne väljaminekut võtma linnupetet (kasvõi tükike leiba enne kui välja lähed), muidu petab kägu ära. Käo tuleku järgi loodeti viljakasvu ja saaki ennustada. Kambjas öeldi, et “kui kägu urvan valla tulli, sis olli ohtu, kui vitsan tulli, sis sai vil’lä, kui lehen tulli, sis sai leibä”. Kägu saabub keskmiselt 3.mai. Keskmisel kevadel peaks maikuu saabuma tuntuimatest rändlindudest mõned järgmiselt: väänkael 1.mai, räästapääsuke 6.mai, ööbik 12.mai, peoleo 19.mai, piiritaja ehk piirpääsuke 20.mai, rukkirääk 24. mai. Need on nende keskmised saabumisajad. Rändlindude saabumise lõpetab sooroolind ja see toimub päris mai lõpul või juuni esimestel päevadel. Kuna seda lindu kõik ei tunne, siis piisab sellest, kui kuulda rukkirääku, või näha piiritajaid lendamas, et öelda “rändlinnud on kõik kohal”.

Mõni sõna kanalitest. Tedremäng käib veel täie hooga, metsis on aga lõpetanud. Teder mängib mai lõpuni, metsis kase “hiirekõrvu” jõudmiseni. Tänavu algas metsise mäng väga vara, kestis küllalt kaua ja lõppes ka umbes nädal varem. Pikk mänguperiood on kuked võrdlemisi ära kurnanud ja mängu lõpp oli loid. Tavalisel kevadel lõpeb mäng umbes 10.mai paiku. Tänavu 26.aprillil õhtul Kabala metskonnas lendas ühte mängu õhtul sisse 5 kukke. Hommikul alustasid nendest mängu vaid 3, teised küll veidi “naksutasid”, kuid lendasid varsti minema. Juba enne päikesetõusu oli “laul vaikinud”.

Kui nüüd piiluda taimeriiki, siis näiteks võsaülane peaks hakkama õitsema umbes 1.mai paiku, õitses aga juba aprillil keskel. Sinilill õitses ka juba ammu enne keskmist aega. Toomingas peaks hakkama õitsema 20.mai paiku, samal ajal ka kirsipuu. Toominga õitsemisega on seostatud mitmed nähtused. Näiteks kurki ei tohi avamaale külvata enne toominga õitsemist. Toominga õitsemise ajal võtab haug hästi lanti ja käib latika kudumine. Mai lõpul hakkab õitsema õunapuu ja sireli õitsemine tähendab juba looduses suve algust.

Maikuu võib vaadata ka seeneriiki selle mõttega, et ehk leiab midagi hamba alla panna. Kuigi seeneniidistik ehk mütsel

elab pinnases ja pehkviljas puidus aastaringi, märgatakse seeni ikka nende viljakehade ilmumise järgi. Puitu lagundavate seente, näiteks torikuliste viljakehad on puudel näha aastaringi ja iga aastaga kasvavad suuremaks. Mais ilmuvad ka esimesed söögiseened. Kevadised söögiseened on kevadkogrits, hiidkogrits, kuhikmürkel, ümarmürkel ja kurrel. Kõik need on väga head söögiseened. Tuleb aga meele pidada, et kuhikmürkli, ümarmürkli ja kurreli võib kohe toorelt pannile panna ja võiga ära praadida, kevadkogrits ja hiidkogrits on aga toorelt mürgised ja vajavad tugevat kuputamist. Neid seeni võib otsida parkides, kuivades männikutes, kadastikes ja loopealsetel. Üks väga dekoratiivne (kuid mittesöödav) seen on verev karikseen. Seda leidub niiskemates metsades maapinnal kõduneval puidul. Kujult meenutab ta kausikest või peekrit, läbimõõt on 1-5 cm. Pealt on see kausike erepunane, alt aga hallikas ja veidi viltjas. Seda seent oli näha juba aprillis.

Maikuu on ju paljude loomade poegimise aeg. Kui karupojad sünnivad südalvel lume all koopas, metsseal võivad põrsad olla juba märtsi lõpul-aprilli algul, siis metsskitsetalised ja põdravasikad sünnivad enamasti mais. Rebasel ja hundil võivad kutsikad olla juba aprillis. Ka jäneste esimene pesakond nn. hangepojad sünnivad tavaliselt aprillis.

Mis siis veel lõpuks öelda? Eks ikka “Maikuu-suur toomepuu jne”. Nii, et ootame toominga õitsemist.

Raimo Soomre

VALLA HEAKORD 2002

Kui vallas ringi vaadata, hakkab silma kindlasti rohkem korrastatuid majapidamisi, kus on ilus hoolitsetud aed ja ka hooned on korras. Samas on ka kohti, kus võib õudusega mõelda, et mis inimesed siin küll elavad?

Kevadel on inimestel rohkem aega oma majapidamiste korrasolekule mõelda ja ka selleks midagi ette võtta. Kuhu viia aga vana praht ja kogunenud tarbetud asjad?

Prügimägi on kõigile **suletud**, kuna see ei vastanud kehtestatud uutele nõuetele ja kasutusaja pikenduseks me luba ei saanud.

Maatingimustes on otstarbekas jäätmeid võimalikult palju **komposteerida**. Jäätmete jaoks, mis selleks ei sobi, peab vastavalt valla heakorraeskirjale igal majapidamisel või mitme peale olema **konteiner** ja kokkulepe litsenseeritud firmaga prügi äraandmiseks, mille eest tuleb ise maksta.

AS Ragn-Sells pakub vastavalt tellija soovile erinevas suuruses prügikonteinereid. Kõige väiksema prügikonteineri (0,14 m³) tühjendamine maksab kuus ca 60 krooni, 0,6 m³ konteineri tühjendamine 120 krooni. Täpsem info Ragn-Selli tel. 34 677. Konteinereid tühjendatakse igal neljandal nädalal (28 päeva tagant). Kui üksi ei taha maksta, on mõttekas soetada väike konteiner mitme majapidamise peale.

Et enne teie poolt konteinerite tellimist metsaalused puhtaks jääks ja suletud prügmäele prahti ei viidaks, toimub laupäeval-pühapäeval, 18.-19. mail jäätmete kogumine.

ERINEVATE JÄÄTMETE KOGUMINE

laupäev-pühapäev 18.-19. mail.

1. Tava- ja olmejäätmed jaoks on neil päevil paigutatud suured konteinerid

Tõhela töökoja juurde, Pootsi kaalumaja juurde ja Tõstamaa katlamaja juures.

2. Vanarauda ja vanasid kodumasinaid saab viia järgmistesse kohtadesse:

§ Tõstamaa katlamaja tagune plats

§ Selistes Jaani poe parkla

§ Tõhelas Sepa mäele

§ Kastna töökoja ette

§ **Pootsi kaalumaja juurde**

Palun püüdke panna kraam panna ühte hunnikusse!

Suuremate koguste (üle 1 t) puhul tuleb auto ise järgi. Sellest teavitada kas vallavalitsust (Raine Viitas tel 96180) või helistada metalli vedajale 05138419 (Toomas Kängsepp).

3. Ohtlike jäätmete kogumiskohtadeks on need samad kohad (vaata eelmist punkti, kuid Tõhelas töökoja juurde!), tehke omaette hunnik, kuhu pange vanad

akud, televiisorid, külmkapid, värvide-lakkide purgid, päevavalguslambid, vanad mürgid ja ravimid.

Palume teid seda võimalust kasutada! Esmaspäeval viiakse konteinerid ja jäätmed minema.

Alates järgmisest ajalehe numbrist hakkame vallelanikele tutvustama neid majapidamisi, kes ei ole midagi ette võtnud oma kodu ümbruse korrastamiseks ja kes pigem on tekitanud endale **isikliku prügmäe aia taha**. Esialgu anonüümselt piltide näol, kui olukord aga ei muutu, siis aasta lõpus aga ka nimepidi.

Loodame, et neid ajalehe artikleid või pilte tuleb väheseid.

Valla heakorra ja parema ilme saavutamiseks kuulutab Tõstamaa vallavalitsus välja kaks konkurssi:

1. hoonete ja koduümbruse korrastamiseks – heakorrakursi,

2. hoonete värvimiseks konkursi “Värvid valda”.

HEAKORRAKONKURSS

on sel aastal juba kuues. Hinnatakse talude, eramute, mitmekorruseliste majade, asutuste ja suvilate

territooriumite korrashoidu, hoonete väljanägemist ja ka haljastust. Selleks ootame valla rahva arvamust **kuni juuli**

kuuni nii suuliselt kui kirjalikult võimalike kandidaatide kohta. Valla kaunimad on edasi esitatud ka maakondlikule ja vabariiklikule heakorrakonkursile.

Eelmise aasta võitjad võib ära tunda koduõuel lehviva vallaviiru järgi:

1. Riida turismitalu Manijal
2. Mihklipoe talu Tõhelas
3. Nooruse 4 maja Tõstamaa alevikus
4. Maria talu Kõpu külas
5. Hendrik Uustalu suvekodu Tõlli külas

VÄRVID VALDA

Konkursi mõte on saadud Pärnu linnalt (vt. ka Pärnu Postimees 6. aprill, lk 10).

Kui valla peale kokku võtta need inimesed, kes tahaksid oma eramuid, asutust või majapidamishooneid värvida, on võimalik saada hinnaalandust. Et värvifirmadega kokku leppida, ja otsustada, kas projekti teostamiseks on piisavalt kaasalööjaid, ootame taotlusi (blanketid saadaval vallavalitsuses) teie värvisoovide ja värvikogustega **hiljemalt 27. maiks**.

Parema tulemuse saamiseks tuleb valla ehitusnõunikuga kokku leppida hoone värvid- kuidas sobitada uste ja akende värvid seinte värvidega jne. (ehitusnõunik on vallavalitsuses reedeti peale lõunat).

Kui projekt käivitub, siis peaksid hooned olema värvitud 1. oktoobriks, et teha enne talve ka kokkuvõtteid ja premeerida paremaid (kõige kaunimale auhinnaks 3000 krooni!). Hooned pildistatakse enne ja peale värvimist. Ootame aktiivset osavõttu!

Õnnitleme maikuu sünnipäevalapsi

Aastad - need tulevad,
aastad - need lähevad,
ajal on alati kiire.
Tühjalt ei tule nad,
tühjalt ei lähe nad - neil pole
kusagil piire.

MINNA PRESS 90
ALEKSANDER MÄNDLA 87
PAULIINE PIHELGA 83
LEONIDA REIMAND 80
ELVIINE SALMISTU 79
VIKTOR ROOS 79
ERICH-GUSTAV TAAL 78
MARIA KAROTAM 76
ELMAR HINDRIMÄ 75
SINAIDA MIKK 74
JUTA RÄHN 73
LEMBIT KALBACH 71
LEIDA SÕERD 71
VALENTINA HEINMAA 70
EDUARD KOTT 65
JÜRI SPRENGK 65
AIME MARTSON 65
MARIA PAALBERG 60
ELMAR KULLERKUPP 55
LAINE POOM 55
PAUL KARLEP 55
AILI MERILA 50

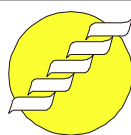
**Ostan musta ja valget leppa
läbimõõduga 20-30cm.
Hind kokkuleppel.
tel. 053 98 94 71
õhtuti 96 279**

**Tõstamaa rahvamajas
reedel, 10.mail kell 20.00
Emadepäeva pidu
esinevad omad isetegijad
Tantsuks "Rein ja Co"
Pilet 25.-**

**Härma poodi saabusid müügile
"Panter" ja "Minerva"
jalgrattad.
Võimalik ette tellida.
Pood avatud E-R 10.00-17.00
L-P 10.00-15.00**

**Lp. aiapidajad!
Taimede müügipäevad Kastna
poe juures esmaspäeviti
13., 27. mail ja 10. juunil umb.
kell 13.00
Tõhela poe juures
reedel 17. mail ja 07. juunil
umb. kell 12.00
Milvi**

Fotonäitus Vald 10
Seoses valla 10 aastapäevaga on
kavas korraldada fotonäitus
teemal
**10 AASTAT TÕSTAMAA
VALDA**
Vallas on palju fotograafe,
kellel palume valida oma fotode
hulgast väljapnekuks sobivad.
Parimale kollektsioonile ja
huvitavamatele fotodele
preemiad.
Näitus avatakse 15. juunil valla
10. aastapäeval. Peale näitust
fotod tagastatakse.
Tööd esitada ümbrikus, kuhu
on märgitud autori andmed,
vallavalitsusle 01. juuniks.

Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakool

võtab 2002. õppeaastal õpilasi vastu järgmistele erialadele:

Põhikooli baasil

- kokk 3,6 a
- ehitus 3 a
- masinate remont 3 a
- arvutid ja arvutivõrgud 4 a
- infotehnoloogia (erivajadustega õpilastele) 3 a

Keskooli baasil

- maamõõtmine 2,6 a
- energiamajandus 2,6 a
- tootlustusteenindus 2 a

Kooli 1 79001 Kehtna Raplamaa
tel: 048 75 246 faks: 048 75 260
e-mail: kehtnamtk@kehtna.edu.ee
www.kehtna.edu.ee

Lahtiste uste päev on 29. mai kell 11.00

Koolil on 3 õpilaskodu, raamatukogu, staadion, lasketiir, võimla, 4 arvuti-
klassi ning interneti püsiühendus ka õpilaskodus. Üür õpilaskodudes on
60 – 80 kr kuu. Toitlustamiseks on kohvik/söökla, lõunasöögi keskmine hind
20 kr.

Kehtna MTK osaleb Euroliidu haridusprogrammides, mille raames õpilastel
on võimalus viibida välismaal praktilal.

Kehtna MTK-s saadud haridusega lööd elus läbi!

**Tõstamaa
valla
ajaleht**

Lea Rannik Tõstamaa Raamatukogu
Alo Adler Tallinna Tehnikaülikool
Trükkinud OÜHansaprint

tel 96 184 lea.rannik@mail.ee
tel 96 231 alo.adler@mail.ee